

פניני השבוע

יו"ל לע"נ הרה"ח רבי ברוך בענדיט ב"ר משה נחום ליכטנשטיין זצ"ל

משגיח רוחני דישיבת "שער אליעזר" קרעטשניף

בעזה"ת, פרשת שופטים תשע"א

שופטים ושוטרים תתן לך (ט"ז – ח')

מה ת"ל לך, לומר לך שלא יהיו לך שתי מדות של משפט צדקה, איפה ואיפה, מוחל לעצמך "כעבות עגלה חטאה", ומדקדק עם אחרים כחוט השערה, מקל לעצמך ומחמיר לאחרים, אלא אותו משפט ואותו משטר שאתה רוצה לעצמך תן גם לאחרים, באותה מדה שאתה מודד לעצמך מדוד לאחרים.

(הרה"ק רבי יעקב יוסף מפולנאה זיע"א)

לא תטה משפט לא תכיר פנים (ט"ז – ט')

מסופר: בביתו של הרה"ק רבי זאב מזבאריטש זיע"א נפל דבר, קטטה פרצה בין הרבנית בעלת הבית לבין המשרתת שלה, הרבנית האשימה את המשרתת בשבירת כלי יקר ערך ודרשה ממנה לשלם את דמי הנזק. אינני אשמה, לא שברתי, הכחישה המשרתת את האשמה בלהט רב, וסירבה לשלם. טענה הרבנית: שברת ועלייך כן לשלם, לא שברתי ולא אשלם עמדה המשרתת על שלה. כך התנצחו השתים עד שהחליטה הרבנית לתבוע את המשרתת לדין תורה. נכנסה איפה לחדר כדי לומר לבעלה שהיא יוצאת מהבית והולכת לבית הדין, ראה זאת רבי זאב, קם לבש את בגדי השבת שלו, שאלה הרבנית למה אתה לובש את בגדי השבת? ברצוני ללכת עמכן לבית הדין, ענה הצדיק. אין הדבר יאה לך, התנגדה הרבנית ואמרה: תהא סמוך ובטוח כי אדע להרצות טענותי כראוי בבית הדין. לכך אינני דואג השיב רבי זאב, את בוודאי תדעי לטוח את טענותיך, אך מה תעשה אותה משרתת עלובה, כלום תדע גם היא לטעון את טענותיה? מבקש אני איפה להיות לה למליץ יושר, כאשר אין מי שיריב את ריבה.

ואכן לא לשוא היה חששו של רבי זאב, בטוח היה כי הדיין יעדיף את אשתו הרבנית המכובדת, על פני המשרתת היתומה והעלובה, וכדי שלא יהא חלילה עיוות דין, אף שלא בכוונה, הלך הרה"ק מזבאריטש לריב את ריבה של המשרתת.

ולא תקח שוחד (ט"ז – י')

בספה"ק "חובת הלבבות" נאמר, שמדרכו של היצה"ר ליתן לאדם שוחד, משדלו שכבר עשה מספיק מצוות, וכבר למד תורה הרבה, ולכן מנסה לשכנעו שמותר לו לעשות פעם משהו שלא כתורה, על כן הזהירה התורה "לא תקח שוחד" - מיצר הרע.

(הרה"ק ר"ח מקאסוב זיע"א)

כי השוחד יעור עיני חכמים (ט"ז – י')

אם אדם פשוט ופחות ערך יעיד על מישהו שהוא פיקח, אין ערך לעדותו, אבל אם אדם גדול יעיד על איש אחד שהוא חכם, הרי בודאי שיש ערך לעדותו ודבריו נאמנים. וכאן התורה, כלומר: הקב"ה בעצמו, מעיד על הדיין הזה שהוא חכם, שהרי כתוב "עיני חכמים", ובכ"ז נאמר כי השוחד יעור, שגם עיני חכמים ממש שהתורה מעידה עליהם שהם חכמים, גם אותם השוחד יעורר.

(החפץ חיים זיע"א)

צדק צדק תרדוף למען תחיה וירשת את הארץ וגו' (ט"ז - כ')

לא מצינו בתורה ענין הרחקה על שום איסור, רק חז"ל תיקנו סייגים, מלבד ב"שקר" אמרה התורה "מדבר שקר תרחק", להראות על חומר האיסור, וגם כאן ב"אמת" נאמר "צדק צדק תרדוף", מה שלא מצינו במקום אחר, כי האמת יסוד הכל, וכתוב "תרדוף", היינו, שאי אפשר לבוא לחלוטין לאמיתות האמת בהאי עלמא דשיקרא, לכן, לעולם יש לרדוף אחרי הצדק, לדעת שעדיין אינו מוצדק כראוי, וכשרודפים אחריו בעולם הזה, משיגים אותו בעולם הבא, וזה שנאמר "למען תחיה וירשת" מעין רמז לעולם הבא שכולו חיים.

(הרה"ק רש"ב מפרשיסחא זיע"א)

וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך (י"ז - ה')

איתא בגמרא (סנהדרין דף פ"ז) "מלמד שבית המקדש גבוה מארץ ישראל וארץ ישראל גבוה כל הארצות", והרי אנו רואים ויודעים בחוש שאינו כן, אלא י"ל, שהעולם הוא עגול ככדור, כידוע, ההרים והגבעות שעל פני הארץ המה כמו בליטות כבאתרוג, ובכלל בדבר עגול לא שייך לומר "גבוה יותר", זה רק במדה ידועה השוה באופן דמיוני בצד שהוא נגד השמש, אבל כל זה אם לא יודעים "נקודת הבראשית", מקום החחלת ההתהוות, אבל לפי קבלתנו הוא מקום בית המקדש, "אבן שתיה - שמשם הושתת העולם", נמצא שהוא הנקודה האמצעית, וההר העומד במקום זה, הוא הגבוה בעולם.

(החתם סופר זיע"א)

שום תשים עליך מלך (י"ז - ט"ו)

י"ל ע"פ מה דאיתא בספה"ק "צמח ה' לצבי" (בלק) שענין הבחירה החופשית שיש לאדם הוא בחינת מלכות שהוא מלך על מעשה ידיו לטוב ולרע, וכשממליכים מלך אזי כל אחד נותן את בחי' המלכות שבו למלך שבחרו בו, ועי"כ נעשה הוא מלך על כולם והם עבדים לו, עיי"ש. וזה הפירוש "שום תשים עליך מלך" היינו שתתן לו מחלק המלכות שלך להיותך כעבד אליו.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)

פניני השבת

ויברך אלקים את יום השביעי

אמרו חז"ל במדרש על הכתוב (משלי י' - כ"ב) "ברכת ה' היא תעשיר" - זה יום השבת, ולא יוסיף עצב עמה" - זה האבל. מן השבת מתברכים כל ששת ימי המעשה, ומצוה להתענג ולשמוח בשבת, כדי שיושע ממנה שפע עונג גם לימות החול. אולם אם האדם עצוב חלילה בשבת, הרי עצב זה משפיע עצבות גם על ימי החול הבאים. משל למה הדבר דומה, לאדם שבא לפני צדיק וביקש אותו שיברכהו, ברכו הצדיק שהעסק הראשון שיתעסק בו בבואו לביתו יצליח בידו. מיהר האיש לביתו ותחילה ביקש למנות את כספו המונח בצרור, מתוך תקוה שמאחר שיהיה זה עסוקו הראשון, הרי זה יצליח בידו כברכת הצדיק, ותיכנס בו ברכה, אולם הוא לא ידע היכן מונח צרור הכסף, מיד העיר את אשתו בבהלה שתביא לו מהר את הכסף כדי שיתברך, תמהה האשה לפשר הדברים התמוהים של בעלה ולא רצתה לתת לו את הכסף, וזה גרם להם לריב, והיות וזה היה העסק הראשון שנתעסק בו, "הצליחה" והריב גבר והלך.

והנמשל: השבת היא מקור לכל ההשפעות, אם מענג האדם את השבת ועיסוקו בה בשמחה ובטוב לבב, הריהו ממשיך עונג וברכה לכל ימות השבוע, אך אם חלילה הוא עצוב בשבת ועיסוקו ביגון ואנחה, הריהו חלילה מוסיף ממנה עצב לימות החול שאחריה. הוא שאומר המדרש: יזהר האדם שחלילה "לא יוסיף עצב עמה", אלא ישמח ביום השבת ב"ברכת ה'" אשר "היא תעשיר" שיש לה השפעה גם להבא.

(המגיד מדובנא זיע"א)